Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го СЕРПНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 24, 1984 No. 162. VOL. XCI.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ВИХВАЛЯЄ СССР

Джерзі Сити, Н.Дж. — Синдикований недільний додаток до американських щоденників, що появляється у 48 мільйонах примірників та включають його у кільканадцять щоденників, п.н. „Парейд" помістив у своєму числі з датою 19-го серпня 1984 року, репортаж широко відомого американського письменника Нормана Мейлера п. н. „Інакший образ" про враження письменника із його недавньої подорожі по СССР.

Норман Мейлер відомий та дуже почитний американський автор, який вибирає часто для своїх книжок драстичні теми, наприклад про злочинця Ґеррі Ґілмора „Пісня екзекутора", про американське бурхливе сексуальне життя „В полоні сексу", „Американська мрія", а остання його повість, що саме появилася є „Міцні люди не танцюють". Перед роком була славна історія, про яку преса широко писала, що він заохочував і протеґував злочинця, який сидів в тюрмі, щоб він писав спомини про свої переживання.

Тепер Н. Мейлер відбув 15-денну подорож по СССР і став відразу „експертом" від совєтського життя та в тому дусі написав свої враження. У них повно позитивних для СССР моментів та прикладів, якими автор хоче доказати, що переконання більшости американців про страшний тоталітарний режим СССР не є правдиві. Він розповідає як свобідно міг приглядатися прегарній церковній відправі, як ходив сам вулицями міст, як розмовляв з дисидентами, які вказували на те, що тепер КҐБ не вживає терору, а „тільки" арештує і ставить під суд та що на 20 суджених „тільки" один залишається в тюрмі.

Щоб переконати своїх читачів, як змінилася доля політично переслідуваних в СССР від часів Сталіна, він подає, звертаючи увагу, що числа походять від американського комітету стереження Гельсінкських укод, порівняльні дані щодо політичних в'язнів у різних країнах. З цієї статистики виходить, що у СССР припадає лише один політичний в'язень на 270,000 населення, бо сьогодні має бути лише 1,000 політичних в'язнів в цілому СССР, хоча в завваженнях пише, що „інші дані подають число в'язнів на 10,000". Зі статистики, яку Н. Мейлер подає, виходить, що найбільше політичних в'язнів є в Туреччині, а СССР стоїть аж на сьомому місці, після Туреччини і п'ятьох країн Південної Америки.

В цілому, увесь репортаж має на цілі переконати читачів, що американці на загал мають фальшиве поняття про СССР і думають про цю країну куди гірше, як воно справді представляється. Він підтверджує своє переконання, покликуючись на те, що, говорячи про свою поїздку до СССР на семінарі американських журналістів, всі присутні погодилися з ним, що „коли створиться певний образ, тоді завжди можна знайти оправдання для нього".

Закінчує свій „рожевий" репортаж Н. Мейлер таким ствердженням: „...Це сумне, але правдиве, що американські провідники визнають в інших країнах фашизм і мають з ним політичні чи господарські зв'язки. І наші провідники можуть це зрозуміти. Фашизм це недемократична форма правління, яку ведуть багаті та військовики. Зате комунізм викликує страх в американській системі. Бож це є тиранія, яку ведуть бідні і вона розбиває спільноту. Тому в Америці усіх нас заохочують ненавидіти її в кожній формі. Ми живемо з образом Росії, як диявольської сили. Тепер цілий світ є на грані знищення. Чи можемо помимо того дозволити собі на таку відразу до іншої країни? Це має велике значення, що ми простили нацистській Німеччині її концентраційні табори і 20 мільйонів жертв цих таборів — та провадимо з Німеччиною торговельні чи інші зв'язки, — але ми все ще не можемо виправдати росіян за їхні „ґулаґи". Ми говоримо так немов би концентраційні табори СССР були такі жахливі, як перед 30 чи 40 роками, а це — треба дякувати Богові — не є вже тепер правдою...

Н. Мейлер не згадує чи бачив він Ґулаґ, чи ні.

Слід відмітити, що це число „Парейд" було реклямоване на цілу сторінку у недільному виданні щоденника „Ню Йорк Таймс" з датою 19-го серпня 1984 року.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА АМЕРИКИ

Боротьба вільних українців проти московсько-большевицького виконання їхніх плянів всецілого знищення українського народу мусить стати інтеґральною частиною щоденного життя! Вона не сміє сходити з порядку нарад ніодного засідання жадної української самостійницької й соборницької організації у вільному світі! Ідеться бо про біологічне й духово-національне самозбереження історичної та висококультурної европейської 50-мільйонової нації, яка жила власним державним життям, коли ще ані слідів творення тепер існуючого московського народу не було. Тепер стало вже всім відомо, що московсько-комуністичний імпреіялізм загрожує поневоленням цілому світові.

Минулого року українське гомадянство Америки багатогранно пригадало вільному світові про знищення пляново-переведеним голодом в Україні 7 мільйонів українських чоловіків і жінок, молодих і старих, немовлят і старців лише на протязі 1932 і 1933 років. Довершено видання кількох книжок про цей страшний голод, переведено інформаційну кампанію в американській пресі, радіо й телевізії, влаштовано кілька наукових конференцій на теми цього голоду, а понад усе біля 20,000 українців з усіх частин Америки, а в тому й кілька тисяч молоді, взяло участь у всегромадській маніфестації біля пам'ятника Вашінґтона й продемонстрували вулицями столиці Америки. Біля совєтської амбасади прочитано оскарження комуно-московського режиму за цілеспрямоване народовбивство, пляново переводжуване тим режимом супроти українського народу. Тоді то зложено заяву, що українці Америки не перестануть пригадувати світові про народовбивчі злочини Москви супроти українського народу.

Крім плянів фізично-біологічного знищення українського народу, московські імперіялісти в Україні застосовують безоглядно рафіновані методи для духово-культурного й національно-суспільного знищення українського народу шляхом російщення України. Російщення України — це ніщо інше, як лише друга сторона тієї самої медалі — всецілого народовбивства українського народу, вирвавши з сердець українців здобутки понад 1000-літньої української і національної духовости й культури.

Цього року українське громадянство заплянувало скласти якнайрішучіший протест проти стосування режимом комуно-московського імперіялізму методів духово-культурного й національно-суспільного ґеноїциду супроти українськго народу й довести його до відома всього світу шляхом багатолюдної протестаційної маніфестації у Вашінґтоні в неділю, 16-го вересня 1984 року, як і масовою уастю в концерті в Кеннеді центрі, щоб підкреслити вияв нашої любови до здобутків культури українського народу, що їх за всяку ціну завзялися знищити вороги українського народу.

Виходячи із заложення, що всі акції в обороні українського народу мають проходити у всегромадському, соборницькому, понадконфесійному й понадпартійно-політичному дусі, Крайовий Громадський Комітет Вшанування Пам'яті Жертв Великого Голоду в Україні в 1932-33 роках, звертається з палким закликом до всього українського громадянства, — до всіх тих українців, що 2-го жовтня 1983 року брали участь у маніфестації у Вашінґтоні, і тих, що участи в них не брали, — взяти участь у цьогорічній демонстрації у Вашінґтоні, 16-го вересня ц.р., проти реалізації комуно-московських плянів всецілого знищення українського народу.

За Діючу Президію Крайового Громадського Комітету Вшанування Пам'яті Жертв Великого Голоду в Україні в 1932-33 роках:

Проф. д-р Петро Стерчо
голова

Уляна Дячук, Наталія Даниленко
й пл. сен. **Евстахія Гойдиш**
заступниці голови

Віктор Росинський
секретар

Едвард Попіль
скарбник

ТАСС називає програму республіканців „Біблією нових хрестоносців"

Москва. — Як інформують пресові агентства з Москви, там далі продовжується інтенсивна антиамериканська кампанія, вістря якої в першу чергу спрямоване проти республіканців, їхньої Конвенції, яка щойно закінчилася в Делласі, Тексас, і президента Роналда Реґена та їхньої програми, тобто конвенційної плятформи, що її совєтське пресове аґентство ТАСС, назвало саркастично „Біблією нових хрестоносців".

Очевидно, за ТАСС-ом цим сарказмом покористувалися інші совєтські засоби масової інформації ,зокрема дві урядові газети „Правда", орган ЦК КПСС і „Ізвєстія", орган Верховної Ради СССР.

„Правда" пише, що програма республіканців, мовляв, наглядно показує, що „республіканці знову проголошують на цілий світ свої аґресивні пляни, головно проти країн соціялітичної співдружності". Немає сумніву, що „Правда" в цьому випадку натякає на звороти у програмі, у яких говориться, що кожний нарід у світі має право на самовизначення, включно до народів Східньої Европи, поневолення яких Адміністрація Роналда Реґена не визнає.

Газета „Ізвєстія" натомість насміхається над американською демократичною системою, яку, нібито „американці хочуть накинути цілому світові, як одиноку найкращу систему".

У програмі сказано, що ЗСА співпрацюватимуть з усіма країнами світу, в тому числі із Совєтським Союзом, якщо він респектуватиме волю й інтереси ЗСА. „Правда" натомість перекручує і каже, що „співпраця буде тоді можлива, якщо СССР визнає силу ЗСА". Дві цілком відмінні речі.

Совєтське агентство „Новості" назвало нову „консервативну програму республіканців" і політику теперішньої Адміністрації „небезпечними зворотами, які поставили Америку в дуже небезпечне положення". Цю ситуацію, на думку „Новостей", можна б змінити, якщо б Вашінґтон зайняв більш реалістичну лінію у політиці і взяв до уваги існуючу небезпеку.

„Правда" з 17-го серпня у повідомленні ТАСС з Вашінґтону пише, вирвавши декілька фраз з республіканської плятформи, що „все залишиться по старому: збільшаться привілеї для ЦРУ (розвідка), буде продовжуватися курс погроз для Куби, Нікараґуа, В'єтнаму, заґравання до Китайської Народної Республіки, подачки для Ель Сальвадору, ворожа постава до Сирії і Палестинської Визвольної Організації, а натомість процвітатиме співпраця ЗСА з Ізраїлем, проти інтересів арабських країн. Ідеологи республіканців будуть поширювати 'радіоголоси', розбудують Інформаційну аґенцію, проводитимуть ідеологічні диверсії проти СССР й інших країн", — пише на закінчення своєї інформації „Правда", вмішуючись відкрито у внутрішні справи ЗСА, і це вона робить кожного разу коли займає становище до проблем Америки.

РЕСПУБЛІКАНЦІ НАЙМЕНУВАЛИ Р. РЕҐЕНА І ДЖ. БУША НА ПРЕЗИДЕНТА І ВІЦЕПРЕЗИДЕНТА

Президент і віцепрезидент з дружинами в одному з готелів в Делласі після приїзду туди в середу, 22-го серпня.

Деллас, Тексас. — Делеґати 33-ої Конвенції Республіканської партії майже одноголосно найменували на другу каденцію Роналда Реґена і Джорджа Буша на Президента і віцепрезидента З'єднаних Стейтів Америки, які у виборах в листопаді цього року змагатимуться з демократичними кандидатами — Волтером Мондейлом і Джералдін Ферраро.

Тільки два делеґати, Сузан Катанія з Іллиной і Пол Зіммерман з Пенсильванії стримались від голосування на „тікет" Реґен-Буш; один делеґат з Алабами віддав свій голос на амбасадора ЗСА в Об'єднаних Націях Джін Киркпатрик, а один делеґат з Небраски голосував за конґресмена Джека Кемпа на пост віцепрезидента.

Сенатор Пол Лакселт, республіканець з Невади, який запропонував для реномінації обидвох кандидатів Республіканської партії заявив, що З'єднані Стейти Америки чотири роки тому не тільки переживали велику економічну кризу, але ціла нація була захитана, її знеславлювали за кордоном, шарпали з усіх боків вороги і противники, висміювали американську демократичну систему і тільки зміна Адміністрації та прихід до влади Р. Реґена і Дж. Буша врятували Америку від цілковитої руїни. Одним з причинників цієї загальної катастрофи в ЗСА був теперішній кандидат від Демократичної партії, тоді віцепрезидент Волтер Мондейл який має відвагу сьогодні виступати в ролі речника „позитивних змін" і перебудови ЗСА, а насправді повернення до старої розстратної системи, системи велфарів, творення сотень різних установ, підвишки податків, занедбання власної оборони, спілкування з ворогами цієї країни, — заявив сен. П. Лаксалт 2,235 делеґатам, висловлюючи при тому признання теперішній Адміністрації, яка за не цілих чотири роки зуміла значно поправити ситуацію на всіх відтинках, вирівняти хоч частинно різницю в мілітарній силі між ЗСА і СССР і, що є дуже головне, привернути престиж Америки у світі та здобути довір'я американської спільноти шляхом конкретних потягнень, які знизили до мінімуму інфляцію, зменшили безробіття, привернули довір'я до власної автомобільної індустрії,яка є до певної міри барометром американської економіки і, як завжди говорить президент Р. Реґен, встати на рівні ноги та сказати гордо світові: „Ми є американці!" П. Ласкалт побіжно тільки згадав про численні скандали, які мали і мають місце в Демократичній партії, зокрема аферу Берта Ленса, Дж. Ферраро, „рятування" американських закладників в Ірані тощо.

Джорджа Буша для рекомендації зарпопонував і відповідно представив Джордж Дукмеджіян, губернатор Каліфорнії, який підкреслив, що віцепрезидент під час цієї каденції повністю і всіма силами підтримував політику Президента а крім того, як ніхто інший перед ним, гідно репрезентував ЗСА за кордоном під час його численних дипломатичних поїздок.

Взагалі, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти, номінаційний клімат в Делласі почався з хвилиною приїзду до цього міста президента Р. Реґена. Очевидно, Р. Реґена і Дж. Буша не було на конвенційній залі. Вони обидва і ще деякі дорадники оглядали перебіг номінації на телевізії в головній квартирі Президента в одному з місцевих готелів.

Цього ж вечора відбулося також вшанування Першої Лейді Ненсі Реґен, головно за її вклад праці у поборення наркотиків серед молоді і допомогу для недорозвинених дітей.

Головні промови номінати виголосили в четвер, 23-го серпня. В цьому дні також закінчилася пізно вночі республіканська Конвенція.

У СВІТІ

ШЕФ ШТАБУ САЛЬВАДОРСЬКОЇ армії Адольфо Бляндон гостро критикує американських дорадників в Ель Сальвадорі і просить Вашінґтон не посилати йому більше дорадників, які тільки „збивають час грою в карти і вигріваються на сонці, під військовими бараками", а цілком не думають допомагати сальвадорцям скоріше опановувати техніку нової зброї. Він нарікає перед власним урядом і Урядом ЗСА на „бездіяльність" дорадників і каже, що марксистські партизани тільки користають з їхньої незрозумілої поведінки. Були також випадки, що американці продавали зброю партизанам за готівку і наркотики. Заява Бляндона викликала пожвавлені дебати між урядовими особами у Сан Сальвадорі, столиці тієї країни, і Вашінґтоні.

У ВИСЛІДІ ДУЖЕ позитивних переговорів секретаря фльоти Джана Лімана у Пекіні з тамошніми лідерами, американські кораблі, після 30-річної перерви, правдоподібно отримають дозвіл користуватися одною військовою пристанню і доками для направи пошкоджених суден. Покищо ця форма залишиться тільки символічною, бо обидві сторони мусять приготовитись до практичних кроків в цьому напрямі, але заява китайських і американських речників говорить сама за себе. Після виїзду Лімана з Китаю дальші переговори в цій справі вестиме амбасадор ЗСА в Пекіні.

ЗАХІДНІ ДИПЛОМАТИ В ІНДІЇ підтвердили, що совєтські війська в Афганістані стали тепер більш жорстокими, а головне командування взагалі не карає совєтських вояків за самовільний розстріл чи розстріли цивільного населення. Крім того совєтське летунство веде відплатні акції проти населених пунктів за партизанські акції антикомуністів. Один британський кореспондент порівняв цю тактику до гітлерівської в Европі під час Другої світової війни, коли ґестапо розстрілювало цивільних осіб чи закладників за дії підпіллля. Совєтські жорстокості не мають меж і про них свого часу розказували колишні совєтські вояки в Ню Йорку на пресовій конференції.

Федеральні службовці можуть складати пожертви на ЗУАДК

Філядельфія (О.Т.). — Дня 17-го лютого 1984 року Апеляційний суд дистрикту Колюмбія поставив вимогу до Уряду персонального керівництва (OPM), щоб він допустив до Об'єднаної федеральної кампанії (CFC) всі добродійні організації, які на основі статті 26 U.S.C. 501 (ч)3 Внутрішньої податкової служби (IRS) є кваліфіковані до цієї акції.

Це значить, що згідно з рішенням Апеляційного суду федеральні службовці можуть вписувати у місцях праці на дотеперішніх листах пожертв будь-яку харитативну оргаізацію, що відповідає вимогам закону.

ЗУАДК є одною з таких організацій, кваліфікованих законом. Федеральні службовці українського походження повинні вписувати на листках пожертв добродійну установу ЗУАДК і таким чином вони дадуть матеріяльну допомогу найбільш потребуючим українцям в ЗСА та у широкому світі та причиняться до популяризації ЗУАДК-у серед чужинців. Пожертви на ЗУАДК є звільнені від податків.

Дотеперішні листи містять тільки кілька більш відомих добродійних установ, але внизу є вільне місце на нові організації, де слід вписати назву та повну адресу ЗУАДК-у: United Ukrainian American Relief Committee, Inc., 1319 West Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141.

В МАЯМІ, ФЛА., НА люксусовому кораблі вибух великий вогонь, у наслідок якого загинуло двоє осіб, а понад 30 були поранені. Цей корабель якраз повернувся з Багамських островів з 539 паса
були вспіли вийти на берег порту.

В АМЕРИЦІ

НЮЙОРКСЬКИЙ ПРАВНИК Мартін Ґолвін, який прилетів на летовище Кеннеді в Ню Йорк з Дабліну у вівторок, 21-го серпня, сказав журналістам, що він повернеться до Північної Ірляндії „знову й знову". „Я не покину тих людей, я не поклонюся британському теророві". 32-річний М. Ґолвін, директор публікації комітету „Норейд", з осідком у Ню Йорку, був учасником масової демонстрації в Белфасті. Поліція під час спроби заарештувати М. Голвіна вистрілила в натовп плястичними кулями, вбивши одного, а поранивши 20 інших людей. Йому пощастило перейти кордон Північної Ірляндії і Ірляндської Республіки, та втекти від арешту. Минулого понеділка в заяві Ірляндської Республіки було сказано, що М. Ґолвін є небажаною в Ірляндії особою та описано його, як особу „відповідальну за смерть і заворушення в Північній Ірляндії".

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ГОСТРО скритикував Грецію за її несподівану відмову перевести спільні з американськими військами маневри, які відбувалися регулярно вже 20 років. Маневри ці мали розпочатися 1-го і тривати до 15-го вересня в грецькій чстині Македонії з участю приблизно 200 американських військових з'єднань, проте, у понеділок, 20-го серпня, прем'єр-міністер Греції і міністер оборони Андреас Папандреу, відкликавши маневри, заявив, що вони й у майбутньому не будуть відбуватися. Речник Державного департаменту Елен Ромберг у відповідь на це сказав, що „ЗСА не погоджуються з рішенням Греції та її обґрунтуванням цього рішення". Греція, як відомо, заявила також, що вона не братиме участи в військових маневрах НАТО — повітряних, суходільних і морських.

ВЖЕ НА ЦІЙ КОНВЕНЦІЇ Республіканської партії рік 1988 стояв в центрі уваги, якщо не відкрито, то в кулюарах. Делеґати і партійні діячі, будучи певними, що цьогорічні вибори виграє „тім" Реґен-Буш, обмірковували потенціяльних кандидатів на наступні вибори в 1988 році. Очевидно, на чолове місце вибивається Джордж Буш, але й такі діячі, як сен. Говард Бейкер, сен. Роберт Дол і конґресмен Джек Кемп, провідник правого крила партії, не дають за виграну.

ПАТРІША БРІО, ПРЕСОВА секретарка демократичної кандидатки на віцепрезидента Джералдін Ферраро, заявила у вівторок, 21-го серпня, що вона зрезиґнувала із своєї посади, про що вона того ж вечора повідомила менаджера кампанії Джана Сассо. Із внутрішніх джерел Демократичної партії, які не бажали бути названими, стало відомо, що відхід пресової секретарки спричинений непогодженнями між нею і менаджером кампанії у зв'язку зі статтею, що появилася в журналі „Нюзвік" минулого тижня. П. Баріо, мовляв подала зависоку суму, яку мають заплатити Дж. Ферраро і її чоловік Джан Заккаро як додатковий податок державі із-за „помилки рахівника" в 1978 році. Крім того, П. Баріо подала пресі, — цим разом вже правильну суму, але заскоро, бо ще перед пресовою конференцією Дж. Ферраро, що відбулася у вівторок, 21-го серпня.

Заяву Уряду УНР вислано до Ватикану

Філядельфія (ОУПС УІБ). — Для завершення процедурального (дипломатичного) протоколу, державний секретар УНР д-р Т. Онуферко з датою 25-го червня ц.р. переслав текст „Заяви УНР у справі Патріярхатів" державному секретареві Ватикану кардиналові Аґостіно Касаролі із супровідним листом в українській мові, у якому підкреслено, що „як цивільно-державна заява, цей акт не встряває в церковно-канонічні подробиці, зокрема канон ч. 86, ПА 306-2, проєктованої Схеми канонів Східніх Церков" (Рим 1981).

В самій Заяві, як і в супровідних документах до неї, а теж і в ствердженні самого Патріярха Йосифа виразно зазначено, що цей акт екзильного Уряду УНРеспубліки торкається світсько-державного, а не церковно-канонічного аспекту українських патріярхатів в дусі світсько-державної традиції кн. Володимира Великого, що в 988 році, як світський володар України, надав офіційний статус християнській релігії на території тодішньої Київської Руси.

ГОЛОВА ВЕРХОВНОГО СУДУ Воррен Бирґер не дав дозволу на відкриття нуклеарної станції в Дієґльо Кеньйон в Каліфорнії, підтримуючи тим самим рішення нижчого федерального суду в цій справі на скаргу групи мешканців цієї околиці, які уважають, що цей реактор має структуральні недомагання.

УКРАЇНЦІ! В НЕДІЛЮ, 16-го ВЕРЕСНЯ, ВСІ ДЕМОНСТРУЄМО У ВАШІНҐТОНІ ПРОТИ РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Postmaster Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Проти струсиної політики

Геройкою першого дня Республіканської конвенції в Делласі 20-го серпня 1984 року була американська амбасадорка в Об'єднаних Націях, Джін Киркпатрик. Вона є демократкою, але прийняла теперішнє становище в Уряді президента Реґена, розчарувавшися політикою президента Джиммі Картера, яка — як вона стверджувала — обмежувалася до слів, за якими не було діл, та яка довела до найбільшого в історії Америки упокорення, коли після упадку режиму шаха в Ірані прийшов там до влади аятолла Хомейні, захопив силою будинок американської амбасади та в'язнив там близько два роки американських дипломатів, як „закладників". Таке могло статися тільки тому, що ЗСА були слабі і втратили повагу у світі з вини саме політики, яка боялася рішучости, утотожнюючи рішучість з провокуванням війни.

Джін Киркпатрик, колишня професорка політичних наук у Джорджтавнському університеті у Вашінґтоні, з три і піврічним досвідом в Об'єднаних Націях, закинула демократам, які в минулому місяці мали свою конвенцію в Сан Франсіско і вибрали віцепрезидента за урядування Картера Волтера Мондейла на свого президентського кандидата, що вони, „демократи з Сан Франсіско", зрадили власних демократичних президентів Гаррі Трумана, Джана Кеннеді і Линдона Джансона, які мали відвагу боротися проти совєтського експансіонізму. Теперішні демократи, казала Киркпатрик, нагадують струся, що ховає голову в пісок, щоб не бачити небезпеки, яка грозить Америці і всьому вільному світові.

20-тихвилинна промова Джін Киркпатрик, виголошена спокійним діловим тоном, виявляла першорядне знання сучасної міжнародної проблематики. Вона закинула „демократам із Сан Франсіско", що вони не тільки не знають відповіді на турботливі запити, що сталось би, якщо б комунізм поширився далі поза тих кільканадцять країн, що їх вона вичислила, — але навіть не завдають собі цих запитів, не цікавляться ними. У цьому ота „струсина політика", яка легковажить собі всю ділянку закордонної політики, не цікавиться всією величезною міжнародною проблематикою, думаючи, що можна забезпечити мир і добробут народові, будучи слабим і довіряючи ворогові миру і свободи.

Промова Джін Киркпатрик була одним могутнім актом обвинувачення проти демократів, які за кожну невдачу, яка стрічала Америку, таврують не дійсних винуватців, ворогів Америки, тільки власну країну. Вони, демократи, казала Киркпатрик, не таврують Москви, ані Куби за поширювання комунізму в Центральній Америці, тільки американський уряд, який цьому противиться. Вони не таврували міжнародного тероризму за трагічні жертви американських вояків в Ливані, тільки американський уряд. Вони не таврували комуністів за режим терору на Ґренаді, тільки американський уряд Реґена, який той режим зліквідував. Вони, демократи, завжди винують власну країну, власний уряд, а ніколи ворогів Америки. Джін Киркпатрик стверджувала, що „американський нарід знає краще", — він зорієнтувався у дійсній ситуації і вибрав у 1980 році Роналда Реґена та Джорджа Буша, які за несповна чотири роки піднесли престиж Америки у всьому світі, відновили довір'я до Америки у союзників, скріпили американський збройний арсенал, але й опанували господарську кризу з її інфляцією, застоєм у промислі й торгівлі та безробіттям. Тому Джін Киркпатрик палко закликала до перевибору Реґена-Буша на дальших чотири роки, як ґарантію, що Америка далі ступатиме шляхом миру й добробуту, опертого на силі і довір'ї до себе самих і до майбутности Америки.

Кількатисячна авдиторія республіканської Конвенції часто переривала промову Джін Киркпатрик бурхливими оплесками і після скінчення її уладила тій діячці стоячу овацію. „Ню Йорк Таймс" цілістю видрукував ту промову, як історичний документ. На республіканській Конвенції були й інші добрі виступи: директорки бюджету К. Ортеґи, колишнього президента Джералда Форда, голови республіканської більшости в Сенаті Говарда Бейкера, конґресмена Джека Кемпа й інших, але ні одна з тих промов не могла рівнятися виступові Джін Киркпатрик. У газетах вже давно були міркування, що вона у випадку перевибору Реґена буде в його Уряді або державним секретарем або дорадником для справ крайової безпеки. Своїм виступом на конвенції вона доказала свої кваліфікації займати будь-котрий високий пост в Уряді, бо це була насправді державницька промова на високому рівні. Наче мимохіть приявні на Конвенції і мільйони глядачів на телевізорах мусіли порівнювати Джін Киркпатрик із демократичною кандидаткою на віцепрезидента Джералдін Ферраро. Яка велетенська різниця формату!

НАШ ПРОТЕСТ ПРОТИ РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ

(Інтерв'ю редакції „Свободи" з Андрієм Біликом, референтом зв'язків зі засобами масової інформації Крайового Громадського Комітету всегромадського протесту проти російщення України).

I.

Питання: Ми хочемо запитати Вас про заходи, які були зроблені Комітетом, щоб зацікавити засоби масової інформації нашим протестом проти російщення України, який відбудеться у Вашінґтоні 16-го вересня. Але спочатку, тому що Ви також були координатором зв'язків зі засобами масової інформації минулого року, щоб звернути увагу світу на „Забутий голокост" — Великий голод 1932-33 років, будьте ласкаві скажіть нам, що на Вашу думку українці досягнули минулого року і чому на Вашу думку необхідна нова демонстрація в такий відтинок часу?

Відповідь: Минулого року відзначення 50-річчя Забутого голокосту, страшного злочину Москви супроти українського народу, було переломовим пунктом в історії нашої іміграції у вільному світі, а найбільше в ЗСА. Такі інтенсивні емоції, як 2-жовтня минулого року, не були продемонстровані нами ще з 1964 року, коли інше покоління українців прибуло масово на відкриття пам'ятника Шевченкові в столиці нашої країни.

Минулого року, можливо тому, що це була 50-та річниця Великого голоду, або навіть і можливо тому, що всім стало зрозуміло, що безжалісна втеча часу може назавжди поховати страшний злочин Москви, ґенерація українців, яка побудувала пам'ятник Шевченкові, нарешті довела усе страхіття штучного голоду до американської громадської уваги.

Але на цей раз вони були не самі, тому що виросло нове покоління свідомих українців — моє покоління, яке допомогло донести до американської преси інформації про большевицький злочин. В результаті праці обох поколінь, одна третя щоденників з усіх 1,700 публікованих у ЗСА, писали про наш голод.

Що ми досягли? Всі ми разом вийшли з нашого українського ґетто. Ми взяли подію 50-річної давнини і створили нею крайову і міжнародну подію. І в процесі нашої спільної праці у виконанні наших обов'язків перед поневоленим українським народом ми показали собі, що ми є здібні створити кампанію масової інформації. Ми також збудували довір'я до себе засобів масової інформації і ми збудували рушійний моментум.

Чому ми мусимо знову йти демонстративним походом в столиці ЗСА? Як ватра, яка вимагає постійної уваги, щоб вона не згасла, ми мусимо підливати пальне на вогонь, який ми запалили минулого року. Ми знову мусимо взяти подію 50-річної давнини, „Забутий голокост" — понад сім мільйонів українців, і модернізувати її тим, щоб донести засобам масової інформації, що геноцид українців не припинився — навпаки, він продовжується за точно виробленим пляном Кремля.

Ми мусимо доказати, що інструментом для виконання цього диявольського пляну сьогодні є вбивче російщення України і її народу.

Ідучи цією дорогою, ми триматимемо живими в пам'яті кореспондентів і редакторів минулорічні відзначення „Забутого голокосту" і одночасно, ми викриємо нову зброю Москви, якою вона намагається знищити Україну, а саме — русифікацію.

Але, щоб це досягти, ми мусимо виявити нашу силу мас, ми масово мусимо висловити нашу турботу за долю України. І найкращий спосіб, щоб цього добитися, — це знову, другий рік підряд, масово демонструвати в столиці ЗСА.

Так, я палко вірю, що ми мусимо знову демонструвати у Вашінґтоні 16-го вересня. Так, як американські жиди, ми мусимо викарбувати в пресі, на радіо, і на телебаченні Америки наше "Never Again."

Питання: Ви кажете, що одна третя з усіх щоденних газет, які видаються в ЗСА, писали про Великий голод. Звідки Ви маєте такі інформації і якими засобами Ви мірятимете ефективність Вашої кампанії на засоби масової інформації в зв'язку з подіями у Вашінґтоні 16-го вересня?

Відповідь: Крайовий Громадський Комітет для відзначення 50-річчя Великого голоду заанґажував минулого року окрему фірму, яка, читаючи всю американську пресу, шукала за словами „Ukraine" і „Ukrainian." Таке ця фірма робила кожного дня протягом шести місяців. В наслідок цього ми маємо на руках копії усіх статтей і вісток про Великий голод. Цей шлях є найточнішим мірилом ефективности нашої праці в ділянці інформації преси. Але праця такої фірми коштує дорого і, чи зможемо ми її знову заанґажувати, залежатиме від того, як пройде збірка фондів, яку веде Крайовий Громадський Комітет всегромадського протесту проти російщення України.

Я також хочу звернути увагу на те, що послуги такої фірми служать і іншим важливим цілям. Зібрані матеріяли, наприклад, дають нам можливість бачити об'єктивно, як ми представлені читачеві американською пресою. Тому, що ми зібрали впродовж шести місяців усі статті зі словами "Ukraine" або "Ukrainian", ми довідалися, що в противагу нашому загальному переконанню, зображення українців в американській пресі є дуже поблажливе, лагідне і дуже невтральне. Пресові повідомлення правильно репортують, що ми танцюємо, малюємо писанки і займаємося кулінарією. Інакше кажучи, американська преса в місцях нашого поселення правильно інформує своїх читачів про те, чим ми займаємося і про що ми її інформуємо.

Факт є той, що якби ми не демонстрували минулого року, то й 1983 рік був би одним із пройдених багатьох років, які ми протанцювали, проїли і пропили на численних пікніках і бенкетах.

Але тому, що ми демонстрували, тому що ми пішли до преси міст, містечок і сіл, де живемо, і сказали їм, чому ми демонструємо і чому ми ідемо до Вашінґтону, ми зробили перший, але дуже важливий крок для створення нового, динамічного зображення українців Америки. Ми точно сказали засобам масової інформації, хто ми є і чиї ми діти. Ми також точно сказали їй про нашу мету — мету, яку зрозуміє кожний американець — бути вільним народом у самостійній державі.

І, на мою скромну думку, нишим новим динамічним виявом в американській пресі ми принесли великі турботи окупантові України.

(Продовження буде)

С. Яр. Кальба

Згадуючи Ричарда Биртона

„Свобода" з 8-го серпня 1984 року на першій сторінці помістила згадку про смерть Ричарда Биртона, великого актора сцени і фільму наших часів. Це спонукує мене додати оцих кілька завваг про цього актора світової слави, як досмертного патріота його батьківщини Валії.

Як повідомляла преса, виїжджаючи в свої безконечні подорожі по цілому світі, Биртон завжди брав зі собою видання в англійській мові його невідступних драм Шекспіра і Біблію нового Завіту, яку він читав кожного дня лише і виключно у своїй рідній валійській мові кельтського походження.

В час коли українці в Канаді вели перед в акції за офіційне визнання й збереження національних мов і культур, в журналі "Look" з 24-го червня 1969 року появилась знаменита стаття Ричарда Биртона під заголовком: „Who cares about Wales? I care".

В цій статті Биртон, між іншим, виступив в обороні своєї рідної мови такими словами, яких не можна забути:

„There is, I suppose after all, no substitute for one's mother tongue. I grew up more or less bilingually, with the emphasis on Welsh during the very early years of my childhood, but even after having acquired English, I still read the Bible, for preference, in Welsh. I find the English, the justly celebrated and splendid King James version, insipid, flat and a bit sissy compared (and to hell with Charles Collingwood and his bloody impertinence) with my beautiful and rough-sounding language.

Now, don't misunderstand me. It can be as mellifluous as Italian and as singable, but when the voice needs iron, when it needs distant growling thunder, it can out-gutturalize the Germans or the Dutch or the Russians. The language can spit and snarl and cough. It can plunder and loot the great consonants, the great rolling "R," the "ch" sound like a bass drum clearing its throat, and the gentle soft lisp of the double "L."

Our lyric poets, virtually untranslatable, are as great as the greatest English poets. We have poetic forms so intricate, so complex, so immensely difficult that though they have been tried in English and other languages, they have never been mastered. It seems that only in our language can these particular forms be perfected.

We, too, have a literary heritage that goes back a thousand years. We, too, have our saga, the "Mabinogion," which makes „Beowulf" look what it is — a charred fragment. We, too, have our Chaucer, Dafydd ap Gwilym, a near contemporary of the „father of the English Language." We, too, have our Herricks and Keatses and metaphysicians."

На 2,5 мільйона валійців в той час всього 750,000 говорили й читали по-валійськи. Як нам відомо, Валія є частиною Великої Британії від ряду століть, але завдяки її великих синів вона не втратила своєї національної притаманности по сьогодні. Тому стаття Биртона зробила на мене незатерти враження. Як екзекутивний директор Централі КУК я її використав при різних нагодах, а негайно після її появи я вислав авторові в імені Комітету Українців Канади повне признання і переслав йому на згадку англомовного „Кобзаря" в люксусовій оправі, за що централя КУК дістала від нього подяку.

Як повідомила преса, згідно з бажанням великого валійця Ричарда Биртона, його труну прикрашено національним знаком Валії — емблемою драґона, зображеною з білих і червоних квітів, а брат його проспівав над гробом національний гимн його вітчизни — Валії.

Іван Боднарук

ТЕРОР У ГАЛИЧИНІ В ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Чітко беручи справу, головним партнером України в Першій світовій війні була Німеччина. Австро-угорська монархія, обтяжена „польською проблемою", вагалася, не знала, на яку ногу ступити, не бажаючи наразити собі поляків. Для цього надто багато впливових поляків сиділо у Відні й пильнували польських інтересів.

Упродовж перших двох тижнів до Леґіону Українських Січових Стрільців зголосилося близько 30-ти тисяч добровольців. Але з Відня зразу прийшло повідомлення, що уряд може дати дозвіл тільки на зформування одного полку УСС кількістю найбільше п'яти тисяч вояків. Тим часом царська російська армія зближалася до Львова. Усусів перевезено до Стрия і дозволено зформувати лише дві тисячі, а решту, вже набраних, казали розпустити. Стрільців перевезено до Мукачева. На місце проф. М. Галущинського командиром УСС став Гриць Коссак, який командував полком до кінця війни 1918 року. А польська адміністрація, з допомогою мадярів, провела жорстоку розправу над українцями Галичини й Буковини. З цісарського намісництва на Підваллі йшли до Відня, а головно до постерунків жандармерії і до частин мадярських „гонведів", які напливали до Галичини нібито „на фронт", довгі списки українців, що мали підлягти варварським репресіям.

А рівночасно 4-го серпня 1914 року у Львові, в тісному порозумінні з Головною Українською Радою зформувався Союз Визволення України, заснований наддніпрянцями Володимиром Дорошенком, Дмитром Донцовим, Миколою Залізняком та Андрієм Жуком, які жили у Львові, як політичні еміґранти з-під царату, та повністю включилися до місцевого українського політичного й культурного життя. Вони випустили (покищо анонімово) відозву „До українського народу в Росії", щоб українці під царатом не лякалися приходу австрійських військ, бо вони мають принести „землю і свободу". З датою 25-го серпня 1914 року, ще перебуваючи у Львові, СВУ вперше виступив офіційно з німецькомовною відозвою „До громадської думки Европи", де заявив, що стоїть на боці Центральних Держав проти Росії і царату. У Відні СВУ видавав „Ukrainische Nachrichten" а в Льозанні „La Revue Ukrainienne" та багато книжок про Україну в мовах німецькій, французькій, англійській, італійській, угорській, турецькій, шведській, румунській, хорварській, чеській і болгарській.

З доручення влади повів СВУ акцію серед українців, полонених у Німеччині й Австрії, з яких вербовано окремі військові частини у таборах Фрайштадт в Австрії та Раштат, Зальцведаль і Вецляр у Німеччині. Ґанновері-Ґмінден мав спеціяльний табір для українських старшин (офіцерів), в якому було зібрано близько 400 людей. Ці частини названо пізніше синьожупанниками й сірожупанниками. Хоч СВУ не мав офіційних зносин з урядами Центральних Держав, але мав впливи у важливих приватних німецьких колах.

В серпні 1914 року розпочалася нагінка на москофілів, але вона охоплювала великі маси щирих і вірних для Австрії українців. Терор був скерований, завдяки полякам і мадярам, не так проти справжніх москвофілів, як проти всього українського свідомого елементу. Сотні, а то й тисячі українців повішено, розстріляно й запроторено за дроти до таборів, головно в Талергофі в Стирії. Поляки виявили при цій нагоді неабиякий талант до політичного лицемірства. Ви-

(Закінчення на ст. 3)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

КОРИСНА ПРОГРАМА

У доповненні до згадки про українську програму для незрячих у статті „Примхи старших людей" д-ра Ростислава Сочинського поміщеній у „Свободі" з 31-го липня ц.р. подаю додаткові інформації:

Український відділ Клівлендського товариства для сліпих постав у 1981 році завдяки старанням довголітньої працівниці цієї установи Мирослави Оришкевич.

Українська бібліотека для незрячих нараховує вже понад 300 начитаних на звукову тасьму творів добірної української, як теж і світової літератури. Начитують їх добровольці. На бажання висилається каталоги.

З програми можуть користати: незрячі; люди з пошкодженим зором, які не можуть читати пересічного друку (українських книжок великим шрифтом тут немає); та такі, що не можуть самостійно користуватися книжкою.

Згадане товариство забезпечує повну обслугу без ніякого фінансового обтяження користувальників. Кошти касеток покриває добровільними датками українська громада.

Програма виявилася дуже корисною і потрібною, про що свідчать численні листи з виявами вдячности.

Зголошення слід висилати на таку адресу: Sight Center, Cleveland Society for the Blind, Ukrainian Taping Service, 1909 East 101 St., Cleveland, Ohio 44106.

Ми щасливі, що можемо хоч у деякій мірі принести розраду тим, кому не судилось втішатися прецінним даром бачення.

Марія Грушкевич
Клівленд, Огайо

Мгр Маркіян Ковалюк

ЗАСЛУЖЕНА ЕМЕРИТУРА

(Проф. Яр Славутич перейшов на пенсію)

II.

Одружившись зі своєю краянкою Вірою Цибар восени 1948 року, Яр Славутич еміґрував до Америки в 1949 році. У Філядельфії продовжує студії в Пенсильванському університеті, де незабаром нагороджують його університетською стипендією ім. Гаррісона — 1,000 дол. на вісім місяців і безплатне навчання. Цю нагороду він отримав двічі. Варто згадати, що Яр. Славутич відмовився від більшої „Толстовської" стипендії, яку йому цей фонд запропонував, — лише щоб не мати справи з росіянами. Отримавши 1954 року маґістерський диплом, а в 1955 докторський (обидва з української літератури), він переїжджає до Американської військової школи, де навчає вояків української мови, влаштовує виставки писанок і вишивок для американців та бере слово в англомовній місцевій пресі на українські теми. Його інтерв'ю про переслідування українців у Совєтському Союзі були надруковані в Монтереї, Сан-Франсіско й Лос Анджелесі.

Військова школа в Монтереї виявилась надто вузькою для Яра Славутича. Він починає шукати кращого місця, де міг би мати ширше поле для своїх зацікавлень. 1959 року закінчує він підручник „Conversational Ukrainian," а наступного року, на запрошення Альбертського університету, переїжджає до Едмонтону, де активно включається у викладацьку працю, запроваджуючи різні кредитовані курси з української мови та літератури. Рівночасно розбудовує він українські навчальні програми для провінційного міністерства освіти. Шевченківська Фундація в Канаді відзначає його золотою медалею за виховно-педагогічну діяльність і приготування підручників, редаґування навчальних текстів тощо.

Не меншою мірою активізується проф. Славутич на літературній ниві, випускаючи у світ свої збірки поезій в Едмонтоні: „Оаза" (1960), „Маєстат" (1962), „Завойовники прерій" (1968, друге видання з англійським перекладом — 1974), „мудрощі мандрів" (1972). Остання збірка — враження з подорожі навколо світу. Саме тепер друкується його дев'ята збірка поезій „Живі смолоскипи" — про правозахисників. Крім того, появляються його наукові статті на теми української літератури, рецензії на українські видання, в тому числі англійською мовою. Окремі статті перекладено на німецьку мову (про Михайла Ореста та Івана Світличного) і французьку (про Лесю Українку).

Поезії Яра Славутича також перекладено — на німецьку, французьку й мадярську мови. Крім того, його поезії в англійському перекладі були друковані в семи англомовних антологіях. Окремі вірші з'являлися в білоруському, литовському та еспанському перекладах. Німецька поетка Єлисавета Котмаєр умістила кілька перекладів у своїй антології. За чималі осяги в поетичній творчості Яр Славутич отримав багато відзначень і нагород, у тому числі першу премію від Франківського Фонду в Чикаґо 1982 року, — за підсумкове видання „Збірні твори, 1938-1978" (Едмонтон, 1978), і звання поета-лавреата від Української Могилянської Мазепинської Академії в Оттаві (1982). На його тексти написано понад 20 вокальних композицій. Окремими виданнями з'явилися „Вокальні твори на слова Яра Славутича" (1978) шістьох композиторів та кантата „Завойовники прерій" (Едмонтон, 1983) Сергія Яременка.

Варто ще згадати, що д-р Яр Славутич упорядкував і видав переважно власним коштом п'ять томів літературно-мистецького альманаху „Північне сяйво" (1964-1971), два томи „Загальноканадського збірника НТШ" (1973-1975) і шість чисел культурницького часопису „Канадська Україна" (1976-1978). Серед його літературознавчих праць є „Модерна українська поезія, 1900-1950" (Філядельфія, 1950), „Розстріляна муза" (Дітройт, 1955) та англійський різновид „The Muse in Prison" (1956), „Іван Франко і Росія" (Вінніпеґ, 1959), „Шевченкова поетика" (Едмонтон, 1964), „Українська поезія в Канаді" (Едмонтон, 1976). Він же упорядкував „Антологію української поезії в Канаді, 1898-1973", яку видало Об'єднання українських письменників „Слово" 1975 року.

Яр Славутич — дійсний член НТШ, УВАН та УММАН і кількох американських і канадських наукових товариств. Варто згадати, що він був секретарем, віцепрезидентом і президентом Канадського Назвознавчого Товариства, головою Осередку НТШ на Західню Канаду, а тепер є головою Українського Шекспірівського Товариства, яке за його каденції стало дуже діяльним (мало вже три успішні конференції в рамках наукових товариств Канади, в Монтреалі, Оттаві та Ванкувері, а тепер плянується четверта в Ґвельфі, Онтаріо). Серед його наукових праць є десять статтей із галузі назвознавства зокрема дослідження про українські місцеві назви в Альберті. Ім'я проф. Славутича значиться в „Who's Who in the World" (1983), „Contemporary Authors" (1983), „Dictionary of International Biography" (1976), „Men of Achievement" та інших десяти міжнародних довідниках та енциклопедіях.

Як видко з цього переліку, д-р Яр Славутич не марнував часу. А коли додати його, майже кожнорічну, участь у наукових конґресах і конференціях, то ще більше зарисовується дуже діяльна праця виховника, науковця, поета і громадського діяча. До його 60-річчя вийшов у світ симпозіюм „Творчість Яра Славутича", упорядкування проф. д-ра Володимира Жили з Тексаського університету в Лабоку. На конто його заслуг як викладача треба поставити той факт, що він в Альбртському університеті запровадив майже всі курси з української мови й літератури, наглядав над 10-ма тезами маґістрантів з україністики, сприяв рекомендаціями запровадженню українських курсів в інших (канадських та американських) університетах.

Виклади проф. Славутича притягали увагу студентів. Будучи вимогливим, він завжди був справедливо-об'єктивним. Найкраще охарактеризовують його слухачі його ж курсів у щорічних оцінках праці професорів. Так, велика більшість студентів дає йому оцінку „екселент" (відмінно) і „автстендінґ" (знаменито).

Такі оцінки проф. Славутич отримував щороку, відколи Альбертський університет запровадив систему студерньських оцінок викладачів. Також адміністрація університету, визнаючи великий вклад свого професора, нагородила д-ра Славутича, як згадано на початку, званням „заслуженого професора" (емеритус). Під час урочистого обіду для емеритів представник університету підніс нашому професорові срібну тацу з таким написом:

Presented by the Board of Governors to YAR SLAVUTYCH in Recognition of His many valuable contributions to the University of Alberta.

Кінець.

Терор...

(Закінчення зі стор. 2)

рішальними поштовхами до виникнення москвофільства було перебування російських військ на Угорщині 1849 року і зрада Франца Йосифа I в 1867 році, який дав Східню Галичину напризволяще полякам. Москвофільству сприяла матеріяльна підтримка царського уряду через посередництво створеного 1905 року в Петербурзі „Галицко-Русского Общества", заснованого й керованого графом Вол. Бобрінським, запеклим московським шовіністом і депутатом III Думи. Опікунами „Общества" були, між іншими, холмський архиєпископ Евлогій, волинський архиєпископ Антоній і галичанин Юліян Яворський, який постійно жив у Києві та звідти організував літературу для москвофільських читалень ім. М. Качковського.

Талергоф влітку 1915 року Австрія зліквідувала, проте на сторінках історії у взаєминах українців з поляками й мадярами залишилася ніколи й нічим не витерта темна пляма. Найбільшими звірствами вславився військовий суддя, капітан-поляк Загурський. Мадярська вояччина переводила дикі розправи в безпосередніх стиках з українським населенням. Хто потрапив у руки мадярів — той не мав виглядів вийти живим. Швидко після вибуху війни Австрія перекинула до Галичини „гонведів", які, крім біологічної ненависти до українців, у внутрішніх галицьких відносинах не визнавалися. Арешти відбувалися за підшептами поляків і жидів, для яких, крім вислову національної ненависти до українців, нерідко була нагода провести чимало приватних порахунків. Які страхіття були можливі в той час, свідчить кривава розправа мадярських уланів над групою 45-ти українських в'язнів у Перемишлі. Вони шаблями посікли цілу групу, а панну Мохнацьку, дочку священика, посікли у приступі якоїсь окремої люті дослівно на шматочки.

Обчислено, що в Талергові померло від голоду, холоду й надуг приблизно 900 осіб. Стверджено, що жоден із справжніх лідерів москвофільського табору до Талергофу не потрапив. Зате запроторювали туди цілком невинних українців на підставі оскаржень, що вони російські шпигуни. Кажуть, що каралося там тисяча наших священиків і 10 тисяч народу. Над ними знущалися всіляко, а духовники, жінки й дівчата мусіли чистити виходки. Арештованих за щонебуть били. Люди радо були б виреклися проходів, бо під час них їх копали і штовхали, але й боялися залишатися в келіях, бо боялися побиття на самоті. Коли треба було йти за фізіологічною потребою, в'язні збиралися більшими групами, бо поодиноких вояки били, а коли було в'язнів більше, то було їм безпечніше. Словом, Талергоф став ганьбою для цісарської Австрії.

Будьмо знайомі

(Зустріч на Союзівці 8-го і 9-го вересня ц.р.)

У нас на рідних землях в Західній Україні жили ми на невеликих просторах і тому вбільшості загально ми одні одних знали, бо їздили на забави з одного міста до іншого (зі Стрия не лише до Дрогобича, Калуша, але навіть до Львова), а й забави виглядали інакше ніж тут, у вільному світі.

Комітет, що влаштовував забаву не лише дбав про залю, оркестру, а жінки про смачний буфет, але під час забави члени Комітету дбали про те, щоб не лише танцювати з власними жінками, але також і з іншими, а головно з тими, що прийшли на забаву без власних „партнерів". А аранжер, незаступимий Лоньо Лепкий, не знати, чи більшу ролю виконував як творець стрілецьких пісень, чи тим, щоб ніхто,—головно чоловіки— „не спав" на забаві, не сидів безчинно, але щоб танцював та бавив жінок.

Забави тривали від 9-ої вечора до 6-ої години ранку, всі знаменито бавились і це нам дуже допомагало підтрувати товариську культуру.

Чи ми ще доживемо до такого характеру забав за нашого вже недовгого життя? Так небагато треба, лише дещо змінити,і наші забави були б направду забавами про які всі мріяли б, хотіли б на них приходити та згадували б колись як велику приємність.

Тому ми постановили влаштувати таку зустріч „Будьмо знайомі", у якій можуть взяти участь всі люди, чоловіки і жінки різного віку, що хотять з іншими українськими людьми зустрінутись, побавитись та мати деякі гарні і незабутні хвилини. Не відкладаймо цієї нагоди, бо, може, другої такої не буде. Маєте авта, маєте час і треба вам мати кілька приємних годин, а управа Союзівки пішла нам дуже на руку, бо числить лише 36 дол. за один нічліг зі суботи на неділю та вечерю—бенкет в суботу, снідання в неділю. Приїжджає автобус з Монтреалю—48 осіб. Отже зголошуйтесь негайно до управи Союзівки.

Д-р Микола Ценко

Церковний спів і його інтепретація

(На марґінесі святкувань 75-ліття хору церкви в Нюарку, Н. Дж.).

„Так, як спів є високим мистецьким діланням духового єства чоловіка, орудуючого людським тілом, так і молитва є найвищою функцією ума, до котрої взноситься по тих ступенях, якими є найбільші духові функції тіла..Таким символом молитви є спів тоді, коли є співаною молитвою. В тому одному слові містяться усі прикмети правдивого церковного співу і глибока, майже безконечна різниця між церковним та світським співом" (уривок з декрету Слуги Божого Андрея Шептицького „Церковний спів").

Від глибокої давнини людство вживає музику-спів для виявлення своїх душевних почувань. Кожна релігія має свою окремішню музику, що в різних країнах світу має свій окремий характер. З першими проявами життя та розвоєм її культурного успосіблення, ступає впарі і музика. В житті кожної людини, громади, народу та цілого людства, музика відіграє велику і важливу ролю, чи то як спів, чи інструментальна дія, музика являється її розрадою, підйомом на душі та її виховницею. Численні музичні вистави, концерти, опери, дають широким масам глядачів культурну і чисту насолоду, якої не спроможна дати жадна галузь штуки, чи науки.

В Україні, разом із прийняттям, християнства в Візантії, перейнято і візантійську музику-спів, приблизно в X столітті. А вже в XII столітті церковний спів почав реформуватися в напрямі наближення до українських народних мелодій. У змаганні католицизму з православ'ям велике значення мала вокальна сторона Богослужб.

Співи в наших церквах — це віковічне і цінне надбання наших побожних батьків, виключна їх слава і святість, Мелодії церковного співу створені так велично, а рівночасно просто і зрозуміло, що вони викликають захоплення. Великим та святим обов'язком усіх нас є зберігати і плекати наш чудовий церковний спів у всіх його видах, не жаліючи нічого, що могло б причинитися до більшої його мистецької краси.

Чомусь сьогодні на церковний спів звертається мало уваги. Традиція, що нею плекався церковний спів цілими століттями, занедбана. Правда, і сьогодні маємо декілька хорів у нашій церкві, що по своїй спромозі репрезентують до деякої міри нашу церковну музику, одначе, загально кажучи, церковний спів не має належної пошани і то, на превеликий жаль, у тих, яким справа церковних співів повинна найбільше лежати на серці. Церковні хори повинні мати беззастережну опіку чинників духовних-єпископів та священиків, що працюють по парафіях. До сьогодні, з дуже малими вийнятками, належної опіки наши хори не удостоїлися. Здані вони на ласку та долю співаків, які з любови, утомлені щоденною працею знаходять час на проби-співанки. Дириґенти набувають нотний матеріял, покриваючи кошти з власних фінансів, і ніхто не запитається, звідки це все береться. Забувається, що співи у наших церквах — це їх окраса. Жодна інша Церква не нехтує так хоральним співом, як наша рідна. Багато парадних Богослужб служиться в нашій Церкві, з різних оказій, преса величає єпископа з його прислугою, згадує вівтарних дружинників, але про хор, який у 80-ти відсотках причиняється до краси цих парадних Богослужб, згадується одним словом, або і взагалі ні! Єпископ увійшов до Церкви під могутній спів. Кого? Дяка, чи хору? Цікаво, як би то виглядали ці парадні Богослужби без участи хоральних співів?

Своєрідний настрій церковної музичної творчости в інтерпретації доброго хору і та велич, якою обставляється ціле Богослуження, повинно давати якесь внутрішне, душевше заспокоєння. Людина повинна йти до церкви, щоб заспокоїти всі свої турботи щоденного життя, а в молитві віднайти спокій та рівновагу духу.

Ось, що говорить Папа Павло УІ у своїй промові „Значення музики із становища Церкви": „Церква ставиться з великою пошаною до музики-співів. Вона має для музики-співу безмежне захоплення і глибоку надія, кладучи її до послуг Св. Літургії, щоб вона могла причинитися до побожности й блиску святих обрядів, та щоб Богослужба, якій музика-спів служить, була гідна Бога."

Папа Григорій XIII (1572-1585) дав музиці офіційний статус у Церкві. Папа Сикст У (1585-1590) значно поширив цей статус, а Папа Урбан УІІІ (1623-1644) припечатав його „неустанним потвердженням" в офіційному папському декреті. Побожний народ, що перебуває у святинях забуває про себе самого і чудесним способом злучується в одно, коли його думки й душі заливає спів-музика, що є повна сили, владна, радісна або тужлива, глибока, хвилююча, спроможна переобразити людей і принести мир".

Моїх слів критики не можу віднести до єдиного сьогодні подвижника, пропаґатора церковних співів, великого їх любителя, переємника світлої традиції церковних співів св.п. Єпископа Снігурського з Перемишля, - до Владики Василя Лостена.

Владика Василій був у свій час організатором Об'єднаного Хору Філядельфійської Митрополії, 300-та співаків (-ок). У Стемфорській епархії відчинив дяківські курси, щоб до деякої міри заспокоїти прагнення співів у нашій Церкві. особисто старався, де тільки можливо организувати хори у свідомості того, що де гарний спів, там і побожний народ. Ніщо так не відпихає людей від Церкви, як незугарний в ній спів.

Правда, наші хори опинилися в більшості в руках дяків, а не в руках досвідчених, чи до певної міри обізнаних з музикою дириґентів, тому й тяжко таким добитися відповідного і задовільного рівня у відтворенні задумів композитора. Дириґент повинен працювати над поглибленням свого музичного знання, але рівночасно і над поглибленням своєї загальної освіти. Своїх добрих прикмет не слід висувати перед очі інших. Краще коли його вміння і зручність покажуться на вислідах праці, а не на його власних словах.

Трапляється, що в хорі співає дириґент іншого хору, або колишній дириґент того самого. Тоді повинен він дати зразок, як належить поводитися доброму співакові. Ніщо так не шкодить повазі і авторитетові дириґента, як неперебірливі в засобах міжусобиці, заздрість та спори між дириґентами. Відносини між дириґентами повинні спиратися на взаємному пошануванні та доброзичливості. За цілу працю і її вислід відповідальні в рівній мірі і співаки. Вони повинні оцінити важливу втомлюючу працю дириґента і вкладати багато доброї волі для осягнення спільної мети. Також прилюдні виступи мають у своїх наслідках дуже добру прикмету. Кожний виступ-це зовнішній прояв життя хору, до якого співаки приготовляються, якого чекають, не раз із страхом за вислід. І вже саме спільне змагання до тієї самої одиної мети витворює почуття спільности, не рідко і щирої дружности.

Добрим хор є тоді, коли він співає правильно та змагається за високий рівень свого виконання. Самозрозуміло, із добрими, повними посвяти обов'язку, обдарованими добрими голосами співаками.

Хор української католицької церкви св. І. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., що працює не в кращих умовинах, ніж інші хори, святкує вже в цьому році 75-ліття свого існування.

27-го жовтня ц.р. в клюбі „Наваго" в Ірвінґтоні відбудеться бенкет, в якому візьмуть участь визначні особи нашого організованого громадського і церковного життя, включно з нашим композитором і дириґентом оріф. Андрієм Гнатишиним з Відня.

Не так давно, бо тільки два роки минає, як парохія в Нюарку святкувала своє 75-ліття і від початку свого існування виросла до сьогодні в одну з кращих парафій у ЗСА.

Майже в парі з парафією проходила і праця з хором, що за 75 літ свого існування і дотепер не устає в праці. Від 1909 до 1956 року працював з хором його основник бл.п. Теодозій Каськів, а від 1956 по сьогодні Михайло Добош. Тільки два дириґента працювали з хором на протязі 75-ти років. Як записала історія хору, за 75-ть літ хор, крім співів у церкві, відбув безліч імпрез, а доходи передавав церкві, що в початках свого існування боролася з труднощами фінансового характеру. Завдяки посиленій праці бл.п. Теодозія Каськова та Михайла Добоша, сьогодні це один із кращих церковних хорів у вільній країні.

Правда, організація доброго церковного хору, як вже не раз про це писалося на сторінках нашої преси, вимагає, крім доброї волі, ще й грошових підмог на оплату фахового, чи досвідченого дириґента. Але і ці труднощі при добрій волі легко побороти. При добрій волі і бажанні можливо все здійснити, тільки треба, щоб відповідні чинники церковні цією важливою справою більше поінтересувалися, і то якраз тоді, коли цього вимагає історична хвиля.

В нашій добі, коли в Україні в силу політичних обставин церковний спів усунено з прилюдного життя та майже цілковито знищено, національним обов'язком нас усіх є дати захист нашій церковно-співочій традиції і запровадити по наших церквах зразковий хоральний спів, який гідно продовжував би шляхи славного українського церковного хорового мистецтва.

В Українській Церкві повинна лунати українська побожна пісня на славу та звеличення Триєдиного Бога, на радість та вдоволення нас і наших дітей, як переємців світлих традицій попередників. Церква наша вже зараз потребує свіжої молодої крови, молодих працівників, що нею є наша дорога молодь.

Ми звикли повторяти, що молодь - це наша надія, будучність нашого народу і своєї Церкви, Дотепер не видно, щоб молодь горіла любов'ю до своїх святощів. Співи при наших церквах по волі, але певно втихають. Хоральні співи завмирають і то тільки через інертність молодих людей, на яких ми надіємося і ними дорожимо. Нашими фінансами побудували ми чудові храми Божі, які вже від сьогодні починають світити пусткою. Нам не залишається нічого іншого, як кликати за св. Павлом: „А ми не в темрямі, щоб той день захопив нас, як злодій. Бо всі ми сини світла і сини дня. Не належемо ми ні ночі, ні темряві" (Солуняни 5, 4-5).

Михайло Добош

Влаштовують турне у Вашінґтоні

В суботу, 15-го вересня ц. р., заходами Інституту „Українська Спадщина", за відомом Всегромадського Крайового Комітету проти російщення України, в 20-річчя відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченкові, для учасників маніфестації відбудеться безплатне турне історичних місць і будівель столиці нашої країни.

Це безплатне турне фінансується виключно Інститутом „Українська Спадщина", неприбутковою організацією.

В суботу, 15-го вересня, о год. 3-ій по полудні на площі стоянки автомобілів при національному соборі Непорочного Зачаття) The National Shrine of the Immaculate Conception, 4-th and Michigan Ave., N. E., Washington, D. C.) чекатимуть автобуси, готові в турне головними вулицями столиці до відомих історичних місць.

В турне входитимуть також відвідини українського католицького крайового собору Пресвятої Родини та Українського Національного Пам'ятника-Мавзолею, де о годині 4:30 буде відправлена Панахида за поляглих за волю України та посвячення наріжного каменя з участю українського духовенства всіх віровизнань з Вашінґтону. Після урочистих відправ автобуси відвезуть відвідувачів до національного собору Непорочного Зачаття. В турне включено безплатну перекуску.

Тільки особи, які заздалегідь одержать квитки, будуть мати право на безплатну транспортацію і перекуску.

Разом з квитками висилатиметься програма на суботу і неділю, як також плян доїзду та інших місць у Вашінґтоні.

Управа „Української Спадщини" просить зголошуватись по безплатні квитки письмово або телефоном найпізніше до 1-го вересня, на адресу: Ukrainian Heritage Inc., P.O. Box 2995, Washington, D. C., 200013; Tel. (301) 568-5956.

Канцелярія „Української Спадщини" відкрита від понеділка до п'ятниці від год. 10-ої вранці до 4-ої по полудні.

ДЕПАРТАМЕНТ ЛЕТУНСТВА дав наказ детальної інвестиґації проблем будівельного порядку в місці відлету міжпростірних кораблів летунської бази в Венденберзі, Каліфорнія. Цей мультимільйоновий комплекс мав відкритися ще у липні 1983 року. Перший виліт повітряного корабля з летунської бази у Вендерберзі, що служить місцем для випробовування також ракет типу МХ, запляновано тепер на жовтень 1985 року.

СОЦІЯЛЬНІ ПЕРЕМІНИ і права рівноправности для жінок в ЗСА привели в останніх роках до того, що на терені ЗСА майже зовсім немає шкіл, які були б тільки для хлопців. Таких вищих шкіл тепер навіть не можна нарахувати до шести в цілій країні, коли в 1950-их роках була їх велика кількість. Чисто хлоп'ячі середні та вищі школи існували на терені ЗСА понад двісті років.

Заміcть квітів на могилу нашого ВУЙКА

бл. п. інж. Мирослава Колтунюка

складаємо 50.00 дол. на ФОНД ГАРВАРДСЬКИХ КАТЕДР.

Оксана і Роман ТРЕШНЬОВСЬКІ
і Анна РОЩАКОВСЬКА

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов у Вічність дня 13-го березня, 1984 р. наш Найдорожчий Батько та Дідусь

бл.п. проф.
ОСИП ЗАЛЕСЬКИЙ

Цією дорогою складаємо всім Рідним та Приятелям найщирішу подяку за висловлені слова потіхи та співчуття, особисто, листовно чи телефонічно, в час нашого горя.

В першій черзі дякуємо о.д-р. П. Івахові та о. О. Кенезеві за духову опіку в час перебування нашого Батька в шпиталі, за похоронні відправи та св. Літургію.

Всім Рідним та Приятелям, що не жаліли часу і труду, прибули чисельно зблизька ра здалека, віддаючи останню прислугу нашому Покійному Батькові.

Українському Музичному Інститутові за посмертне оголошення в „Свободі" та „Америці". Членам хору „Бурлаки" за співи під час похоронних відправ. Нашому приятелеві інж Я. Пришлякові за переведення збірок та тризни. П. А. Макух за розподіл збірок.

Патріярхальній радіопрограмі за теплу згадку про Покійного. П.І. Чмолі за прощальне надгробне слово від громади. Д-р Л. Онишкевич за зворушливе прощальне слово від Родини. Всім тим, що під час тризни згадували про працю та творчість нашого Батька. П.О. Бережницькій від Доп. Секції, п. Б. Морозові від Виз. Фронту, п. Т. Пришлякові від хору „Бурлака", п. інж. В. Потішкові та п. М. Борачкові як довголітніх приятелів в громадській праці, та п. О. Гаврилюкові від „Рідної Школи". Всім паням, які причинилися до влаштування поминок.

За вінок від Пласту та квіти від Ю. СУМА.

Всім тим, що замість квітів зложили пожертви на Святі Служби Божі та добродійні цілі в пам'ять Покійного.

На Служби Божі зложили:

Х. Дзюба-Бравн, І. Вороняк, Л. і С. Головаті, Д. і Д. Завадівські, д-р В. і Я. Кіналі, Т. і А. Кучері, П. Мандзій, Й. і А. Меціяки, Ю. і В. Меціяки, Е. і С. Олексії, о. Ю. і С. Осадци, М. і Т. Паславські, Е. і О. Прибили, 159 Від. Провидіння, д-р М. Сайкевич, А. і І. Стасюки, Г. Стасюк, М. і М. Стасюки, Р. і Л. Цьолки, п. Чарнік, С. Шипилявий, Р. і С. Щуровські, працівники бібліотеки Товсон Стейт Юніверсіті.

Пожертви на Енциклопедію Українознавства:

по 150.00 дол.: М. і Л. Стасюки, Б. і Х. Шипиляві,
по 100.00 дол.: А. Кулик, д-р Л. і Л. Онишкевичі,
по 50.00 дол.: Е. і О. Берчі, М. Залеська, Б. Котис, Р. і Р. Меціяки,
по 25.00 дол.: В. і Д. Бутенки, Гуц. Т-во ім. О. Довбуша, д-р І. і А. Домбчевські, д-р С. і І. Дорощаки, Пласт. Станиця Бофало, Пласт Прият Бофало, Я. Пришляк, М. Перейма, Т. і Ю. Шипиляві, І. і О. Чмоли.
по 20.00 дол.: П. і І. Остапчуки,
по 15.00 дол.: Л. Ломиш, М. Мохнач, О. Перейма,
по 10.00 дол.: М. і Я. Борачки, С. і О. Душенки, О. Коновка, П. і А. Поліщуки, Ю. і Т. Потієнки.

На Сиротинці в Бразилії:

по 150.00 дол.: М. і Л. Стасюки, Б. і Х. Шипиляві,
по 75.00 дол.: Я. і Г. Литвини,
по 50.00 дол.: Р. і Р. Меціяки,
по 25.00 дол.: Доп. Секція, В. і А. Макухи, Е. Метіль,
по 20.00 дол.: І. і М. Іскали, д-р С. і О. Курилаcи, М. і В. Осташуки, Б. і М. Пашковські, В. Потішко, Т. і Г. Пришляки, д-р Р. і Д. Топольницькі, С. і С. Шишки, А. Якубовський,
по 15.00 дол.: І. і М. Горбачуки, М. і Т. Депутати, Л. Ломиш,
по 10.00 дол.: Б. і Я. Божемські, О. Бережницька, І. Гаврилюк, В. і А. Ганицькі, О. Городиський, М. Ґреґа-О'Донел, О. Ґреґа, З. і К. Депутати, К. і М. Дзюби, М. Дранка, д-р А. і Ґ. Дякуни, П. і Р. Ковалики, В. Копистянський, Е. Ковтало, Р. Каспрік, Л. і Л. Коритки, М. Коцай, Л. Лящук, З. Мосійчук, Б. і К. Морози, Д. і М. Миськові, Б. і Н. Пруци, М. і О. Салдити, М. і Н. Різуни, А. Федорак, І. Шинаровська, Д. і Е. Яремки, М. Проценко,
по 5.00 дол.: Я. Білий, І. Лонкевич, М. Паньків, Д. Стасюк,

На Патріярший Фонд:

по 10.00 дол.: В. і М. Данилюки,

На Патріярхальну радіопрограму:

10.00 дол.: д-р М. і У. Лози,

На „Рідну Школу":

по 50.00 дол.: д-р Е. і Н. Стецькові,
по 20.00 дол.: Відділ УККА в Бофало,

На пластову оселю „Новий Сокіл":

30.00 дол.: М. і М. Стасюки.

Нехай Всевишній винагородить усім сторицею.

Доньки: ЛІДІЯ СТАСЮК
ХРИСТИНА ШИПИЛЯВА із Родинами

У СОРОК ДРУГИЙ ДЕНЬ ВІД СМЕРТИ

бл. п.

Володимири Падох

відправиться

СЛУЖБА БОЖА

у вівторок, 4-го вересня 1984 року, в год. 8:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку

РОДИНА

У ШОСТУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ
нашого Дорогого, Незабутнього
СИНА, БРАТА, ВНУКА, ВУЙКА, ПЛЕМІННИКА І КУЗИНА

бл. п. юнака

СТЕПАНА ЛАЗУРЕНКО

будуть відслужені

ПАНАХИДИ

у п'ятницю, 31-го серпня 1984 р., о 7-ій год. вечора коло могили Покійного на Українському Православному Цвинтарі у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.;

в Українській Православній Церкві св. Андрія Первозванного у Дітройті, Миш.

Всіх Знайомих просимо помолитися у цей день за спокій Його душі.
У глибокому смутку —

РОДИНА

Конференція з питань української культури в Шампейн-Урбані

Щорічні наукові конференції в Іллинойському університеті в Шампейн-Урбана витворили вже специфічну традицію і творчу та дружню науково-спудейську атмосферу. Мабуть, не тільки географічне положення цього університетського осередку в центрі Північно-американського континенту, але й цікаві та актуальні теми наукових доповідей на конференціях і водночас багатюща колекція україніки в місцевій університетській бібліотеці,—все це разом, кожного року притягає до Шампейн-Урбани багатьох дослідників різних ділянок українознавства, дослівно з різних місцевостей і окраїн широкої Канади і З'єднаних Стейтів Америки, а навіть і з інших країн світу, як ось з держав Західньої Европи, з Ізраїля, Австралії та з інших.

Цього року Український Науково-Дослідний Інститут при Иллинойському університеті в Шампейн-Урбана з великим успіхом організував третю з черги українознавчу конференцію. Конференція тривала від 25-го до 28-го червня і була присвячена широкому спектрові питань української культури. Організували цю конференцію професори Іллинойського університету Богдан Рубчак і Дмитро Штогрин, а спонзорували її Дослідна лябораторія з питань Східньої Европи при тому ж університеті, Український Науково-Дослідний Інститут та Український Федеральний Банк „Певність" в Чикаго.

Зареєстрованих учасників конференції було 154 з різних місцевостей ЗСА і з Канади. Під час ділових нарад конференції, які тривали повних чотири дні, включно із вечірніми сесіями, дослідники прочитали 45 доповідей з різних питань української літератури. Усіх наукових сесій було 16.

Варто нагадати, що два роки тому у цьому ж університетському центрі відбулася дуже успішна перша наукова конференція, присвячена питанням української літератури XX століття, а минулого, в тому ж Іллинойському університеті, з великим успіхом організували подібну конференцію з питань історії України та української історіографії.

Цьогорічна конференція розпочалась вже в неділю увечері, 24-го червня. Відкрив її проф. Б. Рубчак, накресливши шлях українознавчих дослідів, зокрема в царині гуманістичних і суспільних наук в окупованій ворожими силами Україні й поза її межами; тоді як в існуючих обставинах наукова об'єктивність українського дослідника на рідних землях часто пов'язана з наслідками, що приводять його до поневіряння чи й фізичних терпінь, перед українським дослідником у вільному світі стоїть властне першорядне завдання строго додержуватись принципу наукової об'єктивности в дослідах і працювати в першу чергу над тими проблемами, якими з політичних причин і волі окупанта не можуть зайнятись вчені в Україні. Маючи ці заложення на увазі, організатори й підготували цю третю з черги конференцію, присвячену цим разом вибраним питанням української культури.

Проф. Штогрин привітав учасників від Українського Науково-Дослідного Інституту і представив опісля осіб з університетської адміністрації та голів окремих факультетів, які вітали присутніх від цієї високої школи. Між ними знаменним був виступ проф. Морріса Фрідберґа, голови департаменту слов'янських мов і літератур, який відмітив велике значення створення Українського Науково-Дослідного Інституту при Иллинойському університеті, вказуючи на те, що інші етнічні спільноти в ЗСА мають вже по кілька таких інститутів при американських високих школах.

Одначе, на його думку, ще важливіша проблема українських студій, що її може розв'язати лише сама українська громада, це задовільна участь в тих же студіях українського студентства; в цьому напрямку повинні працювати особливо батьки студентів, українські церковні і суспільні організації та, нарешті, самі студенти. В противному випадку всі створені українські наукові інститути й організації засуджені на може повільну, але невідкличну смерть.

Ділові наради конференції почались 25-го червня сесією з питань української етнографії і народної творчости. Проф. Мирослав Семчишин з Нортістерн університету з'ясував важливість етнографічних дослідів XIX століття для розвитку української національної культури. Мистецтвознавець Богдан Стебельський, голова Наукового Товариства ім. Т. Шевченко в Канаді, у своїй доповіді насвітлив шляхи розвитку різних галузей української народної творчости та поінформував учасників наради про шкідливі впливи сучасного комуністичного режиму в Україні, який шляхом соцреалізму намагається нівелювати характеристичні риси українського національного стилю і наблизити українську народну творчість до зразків російської кустарної промисловости.

На черговій сесії проф. Всеволод Ісаїв з Торонтонського університету розглянув окремі процеси культурного розвитку у пов'язанні та в прямій залежності від різних суспільних процесів. Тим часом, проф. Ігор Зелик з університету Сітон Голл проаналізував на прикладах життя українських поселенців у Північній Америці, як і наскільки вияви українського культурного життя сприяють етнічній самобутності і життю сукупними національно-однорідними громадами.

Під час наступної сесії з питань розвитку освіти й науки в Україні,—доповіді прочитали: проф. Марія на Рубчак з Иллинойського університету в Чикаго про систему освіти в братських школах у Львові в XУI і XУII століттях; проф. Степан Горак із Східньо-Іллинойського університету з'ясував, який великий вплив мала освіта на кристалізацію української політичної думки і національної свідомости українського народу в другій половині XIX століття; проф. Любомир Онишкевих Із Дослідного Інституту Сарнова подав цікаві інформації про вклад праці українських дослідників ракетної технології у вивчення і освоєння космосу, зокрема про вклад: Кибальчича, Кондратюка, Цьолковського і Корольова.

Чергову сесію конференції організатори присвятили питанням українських музеїв, музейних збірок і архівів у Канаді і в ЗСА. Цією сесією керував проф. Д. Штогрин і вона відбулася у формі групової дискусії. Участь у сесії взяли: Омелян Базюк з Українського Музею в Чикаго, Роман Дацко з Українсько-Американського Музею-Архіву в Дітройті, Олег Ґерус з Осередку Української Культури й Освіти у Вінніпеґу, Степан Кікта з Українського Музею-Архіву у Клівленді, Марія Ткачук з Українського Музею в Саскатуні та Ірина Захарків з Українського Музею-Архіву у Воррені. Учасники групової дискусії з'ясували сучасний стан українських музейних і архівних колекцій на Північно-американському континенті і прийшли до висновку, що в Канаді ці установи отримують досить щедрі дотації від федерального і провінційних урядів.

На наступній сесії розглянено деякі питання української музики. Д-р Андрій Шуль з Філядельфії прочитав доповідь про релігійну музику Дмитра Бортнянського і про популярність його творів в українському духовному і світському культурному житті. Роман Савицький з Елізабету Н. Дж., загально схаракреризував композиторську творчість Миколи Лисенка і подав оцінку його творчости за різними чужомовними музичними довідникам і енциклопедіями.

На цій же сесії піяністка д-р Юліяна Осінчук дала доповідь про Віктора Косенка і про його фортепіянові ідіоми та їхню схожість і відмінність від ідіом інших композиторів. Доповідачка ілюструвала свою лекцію грою на фортепіяно.

Деяким питанням українського фолкльору й мітології була присвячена наступна сесія, на якій проф. Наталя Кононенко-Мойл з університету Вірджінії виголосила доповідь про зображення богинь плодючости в минулому й сучасному та про символіку зображень жіночих фігур у народній творчості і побуті. Аріядна Стебельська з Торонто прочитала доповідь про українську народну керамічну скульптуру малого формату і про керамічні іграшки, а проф. Магда Малік з університету Бакнелл доповідала про елементи вертепної драми і ґротеску у творчості Миколи Гоголя.

Окрему сесію конференції зорганізували професори Альбертського університету в Едмонтоні. Тема тієї сесії: український народний епос. Богдан Медвідський прочитав доповідь про фолкльорні жанрові властивості українських дум. Проф. Петро Ролянд зосередив свою увагу на композиційних властивостях українських дум і частково на південно-слов'янських юнацьких епічних піснях, а проф. Андрій Горняткевич порівняв українські думи козацької доби із давньо-українськими билинами князівської доби.

Наступні дві сесії присвячено питанням Гуцульщини. Проф. Олександер Малицький із Калґарського університету прочитав доповідь про постать Олекси Довбуша в іншонаціональній літературі. Тетяна Бачинська-Кейс з Бернард коледжу поділилася своїми знахідками в галузі демонології Гуцульщини, з'ясувавши, як у гуцульських леґендах і переказах відбилася ідея боротьби Арідника (тобто диявола) з Богом. Далі, Микола Домашевський з Чикаго прочитав доповідь про характеристичні властивості гуцульської різьби по дереві.

Одним із найкращих виступів на черговій сесії конференції була доповідь професора Б. Рубчака про культ св. Миколая на Гуцульщині і про наверствування християнських релігійних леґенд і вірувань на давньо-поганські народні вірування і леґенди гуцулів. Ірина Горайська з Іллинойського університету в Чикаго зробила цікаве порівняння українських, англійських і німецьких казок, зосередивши свою увагу на суспільно-моральних цінностях цих фолкльорних творів. Знову, Оксана Роздольська з того ж університету проаналізувала елементи фантастики в гуцульських народних казках.

На черговій сесії, що була присвячена питанням книгодрукування і української книжкової графіки і про мистець Ліда Палій з Торонто поділилася своїми думками про культурні традиції української книжкової графіки і про сучасну книжкову графіку і мистецький плякат. Світової слави мистець Яків Гніздовський доповідав про традиції і розвиток українського екслібрису в контексті давніх західньоевропейських традицій книжкового знаку. Обидві доповіді були ілюстровані великою добіркою діяпозитивів.

Далі, проф. Д. Штогрин прочитав доповідь про українські книжкові видання і про збут українських книжок після Другої світової війни в Україні і в державах українського поселення на Заході. На основі статистичних даних доповідач ствердив, що в сучасній Україні постійно зменшується тираж українських книжок. А в відсотковому відношенні українці у вільних країнах світу видають на душу населення втричі більше книжок, як їх видають тепер у комуністичній Україні, зрозуміло, у відсотковому відношенні до кількости населення України.

Наскрізь цікаву доповідь виголосив проф. Радослав Жук з МекҐільського університету в Монтреалі. Він порівняв три українські церкви. Кожна із цих церков збудована в іншому стилі, в іншій добі історичного минулого та в іншому місті України, одначе, всім цим святиням властива подібна геометрична схема площин Доповідач узяв до уваги такі церкви: Спаський Собор у Чернігові з XI століття, збудований у візантійському стилі; каплицю Трьох Святителів у Львові з доби пізнього ренесансу, і надбрамну церкву Всіх Святих у Печерській Лаврі з доби барокко.

Питанням українського образотворчого мистецтва на конференції в Іллинойському університеті присвячено було дві доповід. Молодий мистецтвознавець, Мирослава Мудрак-Цішкевич з Огайського університету з'ясувала педагогічну програму визначного художника-монументаліста Михайла Бойчука, а мистець Нестор Микитин з Торонто проаналізував серію картин Тараса Шевченка, що відома під назвою „Притча про Блудного Сина".

У наступній сесії відомий театрознавець проф. Валеріян Ревуцький з університету Британської Колюмбії подав дуже цікаву інформацію про методи і техніку творчої праці світової слави режисера Леся Курбаса. Доповідач зокрема зосередив свою увагу на таланті Курбаса перевтілювати тексти драматичних творів у свіжі й оригінально задумані сценічні картини, надихані глибокою символікою і патосом драматичних переживань. На цій же сесії Ігор Цішкев з Колумбус, Огайо, прочитав доповідь про творче використавання музики в театрі „Березіль" під час постановок творів різних драматургів.

Останнього для конференції відбулася одна із найдовших наукових сесій, присвячена питанням українського народного мистецтва і народним звичаям та обрядам. Дослідниця Оксана Соловей із Сейнт Полу, Мінн., прочитала доповідь про українське обрядове печиво. Проф. Мері Келлі з коледжу Томкінс-Кортленд доповідала про українські вишивані і ткані рушники та про обрядові тканини інших народів Східньої Европи. Люба Артимишин з Українського Музею в Ню Йорку подала опис українського жіночого історичного одягу. Доповідачі ілюстрували свої лекції багатоколірними діяпозитивами.

З черги, проф. Богдан Чопик з університету Юта доповідав про українські весільні традиції і про такі ж народні звичаї в інших слов'янських народів. Орест Павлів з Монтреалю в доповіді про давні доісторичні орнаменти і символи українських писанок, прийшов до висновку, що в сучасній орнаментиці писанок загубилося первісне значення давніх символів, а колишнє образне письмо (піктографія) перетворилося у компоненти писанкового орнаменту, що його ми нині радше інтуїтивно й естетично відчуваєм, але не все повністю розуміємо. На закінчення цієї сесії дослідниця українського танку Оксана Вікул-Воронін з Кенсінґтону подала широку картину історичного розвитку українського танку і хороводів.

На останній сесії конференції перекладач і дослідник творів Олександра Довженка, Марко Царинник з Торонто, прочитав доповідь про деякі аспекти вивчення творчости О. Довженка, зокрема кінематографічної, а Тарас Гукало з Монтреалю поінформував про продукцію у Квебеку документальних фільмів з українською тематикою. В антрактах конференції Т. Гукало і Марко Царинник демонстрували документальні фільми з українською тематикою, виготовлені в Канаді, в тому числі і фільми молодого кінорежисера Галі Кучмій та інших. Найбільше враження зробили фільми про мистця Василя Курилика, про штучно організований совєтською владою Великий голод в Україні в 1932-33 роках, про світової слави канадського актера українського роду Джана Колікоса, про карикатуриста Штіфа Табачнюка (Майданика) та кілька інших.

У рамках конференції відбувся також прекрасний концерт піяніста віртуоза Ю. Осінчук з Ню Йорку, у програму якого входили твори Бортнянського, Косенка, Шопена і Ліста, і п'ять виставок: виставка графіки й деворитів Я. Гніздовського; виставка репродукцій пам'яток української архітектури, виставка зразків українського народного мистецтва; виставка українських писанок з колекції Іванки Думин-Яців з Торонто і видань про українську писанку, та виставка пропам'ятних медалів, жетонів і емблем різних українських установ і організацій з колекції Українського Музею в Чикаґо.

Під час спільної вечері-бенкету мистець Я. Гніздовський виголосив глибокого змісту доповідь про національний стиль і характер у мистецтві і про моральну відповідальність художників і людей творчого профілю перед своїм народом і перед людством.

Конференцію в Іллинойському університеті в Шампейн-Урбана з питань української культури закрив 28-го червня проф. Д. Штогрин. Він подякував численним присутнім за їхню активну участь у сесіях наради, за доповіді і доповнення у формі кор-рефератів і жвавої дискусії та за щире зацікавлення широким діяпазоном питань української культури.

Останнього дня конференції проф. Д. Штогрин і його дружина Евстахія влаштували у своєму домі прийняття для всіх учасників конференції. Вшановуючи організаторів цієї небуденної наукової наради, О. Павлів виголосив мовою козацького барокко спеціяльну подяку господарям конференції („похваленіє публічнеє"), а Христя Ісаїв і Тетяна Бачинська-Кейс вручили на пам'ятку проф. Штогринові і Рубчакові картини Я. Гніздовського. Відтак Христя Попадинець-Сохоцька з Піттсбурґу прочитала дотепні і дуже влучно складені коломийки-придибашки із відтворенням багатьох автентичних і цікавих аспектів цієї наукової імпрези.

Авторові цих рядків приємно відмітити один із багатьох типових для конференцій в Іллинойському університеті епізодів. Прощаючись перед виїздом додому, один із молодих українських викладачів сказав, що протягом цієї конференції він більше скористав, як протягом регулярного університетського навчання.

Хай це скромне признання молодої людини буде заохотою для організаторів цих щорічних наукових нарад для дальшого продовжування їхньої великої і корисної праці.

П-ів О-ст

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ОНУФРІЙ ОПАЛКА, член УНС Відд. 230-го ім. св. Івана Хрестителя в Янгставні Огайо помер 27-го липня 1984 року на 90-му році життя. Нар. 18-го січня 1894 року в Україні. Членом УНС став 1916 року. Залишив у смутку дружину Марію. Похорон відбувся 30-го липня 1984 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Янгставні, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Боровицька, секр.

КОНСТАНТИН Іван МЕЛЬНИК, член і секретар 18-го Відд. УНС в Колюмбусі, Огайо, помер 17-го березня 1984 року на 77-му році життя. Нар. 1907 року в Берегах біля Самбора, Україна. Членом УНС став 1954 року. Залишив у смутку дружину Олександру, дочку Аркадію і сина Ростислава. Похорон відбувся 24-го березня 1984 року на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Олександра Мельник, секр.

МИХАЙЛО НАКОНЕЧНИЙ, член УНС Відд. 336-го Т-ва „Сокіл" в Клівленді, Огайо, помер 19-го липня 1984 року на 53-му році життя. Нар. 1930 року в селі Володзь пов. Березів коло Ряшева, Україна. Членом УНС став 1977 року. Залишив у смутку брата Стефана, сестер Анну Софію і Наталію. Похорон відбувся 21-го липня 1984 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Володимир Стригун, секр.

ІВАН БІЛИНСЬКИЙ, член УНС Відд. 127-го ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й., помер 3-го серпня 1984 року на 70-му році життя. Нар. 18-го липня 1914 року в Україні. Членом УНС став 1952 року. Залишив у смутку дружину Джозефіну, дітей Ґльорію Бравн, Джейн О'Сулліван і 4-ох внуків. Похорон відбувся 7-го серпня 1984 року на цвинтарі Мт. Кальварі в Чіктоваґа, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
М. Гаравус, секр.

ЮРКО ЯСІНОВСЬКИЙ, член УНС Відд. 349-го ім. Тараса Шевченка в Менвілл, Н. Дж., помер 10-го серпня 1984 року на 60-му році життя. Нар. 5-го червня 1924 року в селі Ігровиця коло Тернополя, Україна. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина Михайла і доньку Зеню з родинами, п'ять внуків, братову Василину та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 14-го серпня 1984 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Т. Захарко, секр.